

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Затверджую:

Проректор з науково-педагогічної
роботи _____ В.В. Кобильник
_____ 20____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗНЗ (виробнича)

за освітньою програмою *Мова і література (польська)*
спеціальності *014.02 Середня освіта (Мова і література (польська))*
галузі знань *01 Освіта*

2019-2020 навчальний рік

Розробники програми: Т.П. Білоусова, кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри слов'янської філології та загального мовознавства

Затверджено методичною радою факультету іноземної філології

Протокол № 1 від 20 січня 2020 року

Голова методичної ради факультету _____ Петрова Т.М.

ПОГОДЖЕНО:

Керівник групи забезпечення освітньої програми

Польська мова і зарубіжна література _____ Стахнюк Н.О.

Розробники програми: Т.П. Білоусова, кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри слов'янської філології та загального мовознавства

Ухвалено на засіданні кафедри слов'янської філології та загального мовознавства
Протокол № 8 від 29 серпня 2019 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньої програми

Мова і література (польська) _____ **Н. О. Стахнюк**

Обговорено та схвалено вченою радою факультету іноземної філології (29 серпня
2019 року, протокол № 8)

1. ВСТУП

Програма «Педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої) укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (польська)). Практика входить до циклу дисциплін професійної підготовки.

Міждисциплінарні зв'язки

Педагогічна практика, що забезпечує оптимальне поєднання теоретичної підготовки філолога з практичною діяльністю, визначає рівень професійної компетенції, активізує процес формування особистісних фахових якостей. Створюючи умови, максимально наближені до реальних умов самостійної педагогічної діяльності, практика сприяє формуванню основ професійної майстерності вчителя і вихователя.

Практика має допомогти студентам оволодіти сучасними методами і формами організації навчально-виховного процесу в середніх навчальних закладах різних типів, формувати у них професійні уміння і навички для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах, виховати потребу систематично поновлювати здобуті знання й творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Місце практики – в системі дисциплін, що забезпечують саморозвиток і самореалізацію особистісних якостей студента; у сукупності дисциплін професійної підготовки, що готують студента до виконання обов'язків учителя іноземних мов та літератури, класного керівника. Практика готує студентів до проходження практики в старших класах ЗНЗ та педагогічної (асистентської) практики.

Педагогічна практика в ЗНЗ (виробнича) проходить у 5-9 класах навчальних закладів і спрямована на формування професійно компетентного фахівця, здатного до творчого саморозвитку в умовах соціокультурного середовища, підготовленого до здійснення педагогічної комунікації, націленого на ефективне використання новітніх навчальних технологій та особистісно-зорієнтованого навчання. Характеристика практики:

Найменування показників	Загальна характеристика	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	Тип дисципліни: дисципліни практичної підготовки
Загальна кількість годин – 270	Ступінь вищої освіти бакалавр	Рік підготовки: 4-й
	Назва галузі знань 01 Освіта	Семестр 8-й
Індивідуальне завдання	Спеціальність 014.02 Середня освіта (Мова і література (польська))	Тривалість практики 6 тижнів
		Вид підсумкового контролю: Диференційований залік

Основними принципами організації практики є:

- зв'язок із життям, відповідність змісту практики сучасним вимогам;
- систематичність і безперервність, які забезпечуються спадкоємністю завдань, що вирішуються протягом кожного наступного етапу практики, поступовим ускладненням завдань та підвищенням вимог до якості їх виконання;
- комплексний характер змісту й організації практики, який передбачає здійснення міжпредметних зв'язків, поєднання суспільних, психолого-педагогічних, спеціальних і методичних знань у проведенні різноманітних форм навчально-виховної роботи;
- діяльнісний підхід, що орієнтує не лише на засвоєння зразків і методології виконання обов'язків учителя і класного керівника, але й самовираження студента в активному творчому навчальному процесі;

- *диференціація та індивідуалізація* змісту і організації практики з урахуванням специфіки факультету, особливостей студентів, конкретних умов роботи вишу і навчальних закладів системи загальної середньої освіти;

- *особистісно зорієнтований підхід* до процесу виховання;

- *рефлексійний підхід*, що передбачає вміння майбутнього фахівця давати об'єктивну оцінку своїй професійній діяльності та діяльності тих, кого він навчає.

Теоретичну підготовку, необхідну для виконання програми педагогічної практики (виробничої), студенти отримують шляхом вивчення фахових методик, педагогіки і психології.

Бази педагогічної практики

Практика може проходити у таких закладах системи середньої освіти:

• Середня загальноосвітня школа – навчальний заклад I-III ступенів.

• Спеціалізована школа (школа-інтернат) – загальноосвітній навчальний заклад I-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів.

• Гімназія – загальноосвітній навчальний заклад II-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів відповідно до профілю.

• Ліцей – загальноосвітній навчальний заклад III ступеня з профільним навчанням і допрофесійною підготовкою.

• Колегіум – загальноосвітній навчальний заклад III ступеня філологічно-філософського та/або культурно-естетичного профілів.

• Загальноосвітня школа-інтернат – навчальний заклад з частковим або повним утриманням за рахунок держави дітей, які потребують соціальної допомоги.

• Спеціальна загальноосвітня школа (школа-інтернат) – навчальний заклад для дітей, які потребують корекції фізичного або розумового розвитку.

• Загальноосвітня санаторна школа (школа-інтернат) – навчальний заклад I-III ступенів з відповідним профілем для дітей, які потребують тривалого лікування.

• Вечірня змінна школа – загальноосвітній навчальний заклад II-III ступенів для громадян, які не мають можливості навчатися у школах з денною формою навчання.

Роль і відповідальність суб'єктів педагогічної практики

У процесі професійної підготовки студента увага всіх відповідальних за проведення практики зосереджується на розвиткові творчих здібностей, самостійності студента, його вмінні розв'язувати питання організації практики, спроможності працювати в колективі. Всі суб'єкти педагогічної практики виконують притаманні їм ролі та несуть відповідальність за виконання програми практики.

Адміністрація вишу:

• створює належні умови проходження практики;

• забезпечує досягнення певного рівня професійної компетентності практиканта;

• забезпечує незалежність і об'єктивність оцінки його знань.

Керівник практики факультету:

• розробляє наскрізну програму педагогічної практики;

• бере участь у підготовці розпоряджень про проходження практики;

• бере участь у підготовці та проведенні настановної конференції з педагогічної практики,

визначає пріоритетні напрямки діяльності студентів і керівників, проводить інструктаж з техніки безпеки;

• контролює хід педагогічної практики на кожному етапі, вживає заходів щодо усунення недоліків; разом з деканатом факультету та адміністрацією навчального закладу вирішує спірні питання та конфліктні ситуації;

• бере участь у створенні та роботі комісій із захисту педпрактики;

• вивчає та аналізує звітну документацію студентів, відгуки керівників, складає факультетський звіт про результати педагогічної практики та подає його в деканат і завідувачеві практики університету;

• проводить науково-практичну конференцію, організовує виставку матеріалів практики.

Методист навчального відділу:

- дбає про підписання угод з базами педагогічної практики;
- за поданням кафедр визначає керівників з фаху, педагогіки, психології;
- здійснює розподіл студентів по навчальних закладах;
- надає інформацію для підготовки наказу про організацію та проведення педагогічних практик, розпоряджень і наказів щодо припинення, відновлення і захисту практики тощо;
- бере участь у підготовці та проведенні настановної конференції;
- готує супровідні документи (направлення в навчальні заклади, відомості для комісій із захисту, протоколи захисту тощо);
- координує діяльність студентських груп і керівників щодо складання графіків консультацій, методико-педагогічних семінарів, взаємовідвідувань студентів та ін.;
- контролює проходження студентами практики на всіх етапах, відвідує бази практики, підтримує контакт з представниками адміністрації, керівниками, практикантами;
- організовує збір звітної документації, забезпечує її перевірку керівниками від вищого навчального закладу;
- бере участь у захисті практики;
- забезпечує комплектування звітних і періодичне поновлення допоміжних матеріалів у кабінеті фахових практик;
- розміщує інструктивні матеріали на інформаційній дошці.

Керівник практики від вищого навчального закладу:

- бере участь у визначенні базових навчальних закладів, класів;
- бере участь у настановній конференції;
- затверджує «Календарний графік проходження практики» студента, який працюватиме під його керівництвом;
- допомагає студентові у підготовці навчальних і виховних заходів, відвідує та оцінює їх, консультує з питань навчання та виховання;
- бере участь в організації та проведенні підсумкової наради в навчальному закладі;
- вчасно перевіряє та оцінює звітну документацію студента;
- бере участь у захисті педпрактики;
- надає рекомендації щодо покращення організації педагогічної практики.

Керівник від бази практики:

- забезпечує відповідні умови для проходження практики;
- знайомить студента з навчально-матеріальною базою, документацією, планом навчально-виховної роботи, календарним планом, особливостями тематичного і поурочного планування, діяльністю педради, методичних об'єднань, батьківського комітету, учнівських органів самоврядування;
- допомагає у підготовці навчальних занять і виховних заходів, відвідує та оцінює їх;
- надає допомогу у вивченні індивідуальних особливостей учнів і колективу класу;
- контролює дотримання студентом вимог Статуту навчального закладу, правил внутрішнього розпорядку, трудової дисципліни;
- бере участь у підсумковій нараді в кінці педагогічної практики.

Студент-практикант:

- своєчасно прибуває на базу практики і проводить свою діяльність згідно зі Статутом навчального закладу, Правилами внутрішнього розпорядку, виконує розпорядження адміністрації навчального закладу, керівників практики;
- виконує всі види робіт, передбачені Програмою практики, старанно готується до кожного навчального і виховного заходу;
- формує в учнів навички та уміння з фахових дисциплін, визначені програмами; прагне бути для тих, кого навчає, взірцем організованості й старанності;
- проводить визначену Програмою практики кількість навчальних і виховних заходів, бере участь в їх обговоренні;

- відвідує навчальні та виховні заходи, які проводять інші практиканти і керівники від бази практики, аналізує їх;
- працює в навчальному закладі не менше 6 годин на день, дотримується Календарного графіку проходження практики, регулярно робить записи у щоденнику;
- вчасно подає поточну документацію на перевірку керівникам, оформлює звітну документацію, захищає звіт перед комісією, створеною на факультеті.

Студент-практикант **має право:**

1. Отримати відповідні завдання до початку практики, а також консультації щодо їх виконання.
2. Пройти інструктаж з техніки безпеки та охорони життя і здоров'я учнів.
3. Користуватися бібліотекою базового навчального закладу, навчальними кабінетами і посібниками.
4. Вносити пропозиції щодо організації педпрактики, брати участь у конференціях та нарадах.
5. Заміна бази практики може бути здійснена лише з поважних причин і за наказом ректора університету.

Програму практики укладено відповідно до таких документів:

1. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (затверджене вченою радою ун-ту 30.05.2018 р., протокол № 5).
2. Освітньо-професійна програма та навчальний план підготовки бакалавра галузі знань галузі знань галузі знань *01 Освіта* спеціальності *014.02 Середня освіта (мова і література (польська) денної форми навчання..*
3. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. *Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту*. Вип. 1. Київ, 1994. С. 111-131.
4. Положення про проведення практики студентів у вищих навчальних закладах України (наказ Міністерства освіти України № 93 від 08.04.1993 р.). *Збірник законодавчих та нормативних актів про освіту*. Вип. 1. Київ, 1994. С. 139-153.
5. Накази та листи Міністерства освіти і науки України щодо організації та проведення практики студентів.
6. Накази та розпорядження по Кам'янець-Подільському національному університету імені Івана Огієнка щодо організації та проведення практики студентів.
7. Методичні рекомендації по складанню програм практики студентів вищих навчальних закладів України / уклад. : О. С. Пантелеймонов, Л. М. Кохановський. Київ, 1996.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика в ЗНЗ (виробнича) **має на меті** озброєння студентів комплексом **компетентностей**, необхідних для виконання всіх видів навчально-виховної роботи у закладах освіти:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми в у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

1. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
4. Здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності; здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності.
2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.
3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з іноземної мови та зарубіжної літератури.
4. Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу.
5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії іноземної мови, теорії та історії зарубіжної літератури в загальноосвітніх навчальних закладах, практиці навчання іноземної мови й зарубіжної літератури.
6. Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання іноземної мови та зарубіжної літератури на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.
7. Здатність дотримуватися сучасних мовних норм (з іноземної та державної мови), володіти іноземною мовою на рівні не нижче С1, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.
8. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах (іноземною та державною мовами), володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.
9. Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.
10. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.
11. Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять.
12. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання іноземних мов та зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.
13. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).
14. Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, учителі, батьки та ін.).
15. Уміння визначати суспільні функції мови, встановлювати залежність розвитку мови від стану суспільства, роль мови у формуванні етносу і співвідношення мови та культури.

Це передбачає:

- оволодіння формами, засобами, технологіями навчально-виховної роботи у навчальних закладах;
- розвиток умінь застосовувати у практичній діяльності знання з педагогіки, психології, методики навчання;
- усвідомлення студентами професійної значущості цих знань;
- виховання у студентів потреби постійно вдосконалювати професійні знання, уміння, навички та власну педагогічну майстерність;
- розвиток творчої ініціативи кожного студента.

Завдання педагогічної практики:

1. Закріплювати, поглиблювати, інтегрувати теоретичні знання в процесі їх практичного використання для вирішення конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань.

2. Розвивати і вдосконалювати уміння і навички, набуті в процесі навчання і практичної діяльності.

3. Вчити студентів опиратися у своїй діяльності на вимоги нормативних документів, позитивний досвід кращих фахівців середньої та вищої освіти.

4. Виховувати у студентів морально-етичні якості вчителя, індивідуальний творчий стиль професійної діяльності, потребу систематично поновлювати свої знання, використовувати сучасні інформаційні засоби навчання і виховання.

5. Забезпечити практичне пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння засобами її організації, навчити їх вирішувати конкретні завдання в умовах педагогічного процесу.

6. Розвивати у практикантів уміння проводити заняття з фаху на II ступені навчання з використанням сучасних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності.

3. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗНЗ (виробничої)

Зміст і послідовність етапів педагогічної практики студентів факультету іноземної філології визначається Програмою практики.

Основні напрямки практичної діяльності студентів:

- 1) ознайомлення зі структурою навчального закладу, навчально-виховною роботою в ньому;
- 2) планування навчальної та виховної діяльності;
- 3) відвідування й аналіз занять та заходів з іноземних мов і зарубіжної літератури;
- 4) проведення основної та додаткової навчальної роботи з польської, англійської мов та зарубіжної літератури;
- 5) відвідування, аналіз, підготовка і проведення виховних заходів;
- 6) психолого-педагогічні дослідження;
- 7) вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.

Практиканти виконують обов'язки вчителя-предметника і класного керівника.

Педагогічна практика проходить у **3 етапи**.

I етап адаптації (перші 3 дні практики)

Студент пристосовується до вимог професійної діяльності, а саме:

- 1) бере участь у настановній конференції;
- 2) знайомиться зі специфікою діяльності навчального закладу, системою навчально-виховної роботи в ньому;
- 3) зустрічається з керівниками від бази практики, обговорює з ними завдання та систему навчально-виховної роботи в класі;
- 4) вивчає документацію (Статут навчального закладу, Правила внутрішнього розпорядку, розклад, плани навчальної та виховної роботи, журнали, інші документи);
- 5) знайомиться з матеріалами кабінетів, вивчає методичну літературу;
- 6) знайомиться з класом, обирає об'єкти вивчення, налагоджує з ними психологічний контакт;
- 7) складає календарний графік проходження практики та узгоджує його з керівниками;
- 8) складає конспекти занять і заходів, обговорює їх з керівниками.

II етап ідентифікації та самореалізації (з 4-го дня практики)

Студент: усвідомлює зміст професійної діяльності; пізнає свій рівень кваліфікації; усвідомлює власні професійні потреби; знайомиться з навчально-виховними функціями, за допомогою яких ці потреби мають бути задоволені; реалізує свої здібності до професійної діяльності в практичних діях. Виконує таку роботу.

Навчальна робота

- 1) готує і проводить навчальні заняття;
- 2) відвідує та аналізує заняття, які проводять керівники від бази практики та інші практиканти;

- 3) відвідує та аналізує додаткові заходи з іноземних мов і зарубіжної літератури, проводить такі заходи самостійно;
- 4) перевіряє письмові роботи учнів, заповнює журнал та іншу поточну документацію;
- 5) проводить індивідуальну і гурткову роботу з учнями, факультативні заняття зі спеціальних дисциплін;
- 6) виготовляє дидактичні матеріали.

Методична і науково-дослідницька робота

- 1) бере участь у виробничих нарадах, семінарах, роботі методичного об'єднання тощо;
- 2) вивчає методичну літературу;
- 3) в «Щоденнику практики» систематично фіксує результати своєї практичної діяльності;
- 4) узагальнює передовий педагогічний досвід;
- 5) аналізує проведений іншим студентом виховний захід;
- 6) збирає матеріал з теми науково-методичного дослідження, курсової або дипломної роботи;
- 7) проводить психодіагностичні дослідження;
- 8) втілює дані експериментальних досліджень в практику навчання і виховання, розробляє методичні рекомендації та пропозиції щодо використання результатів дослідження в навчально-виховному процесі;
- 9) допомагає в оформленні навчальних кабінетів;
- 10) готує звітні матеріали.

Виховна робота

- 1) долучається до підготовки і проведення виховних заходів, самостійно проводить виховний захід;
- 2) проводить індивідуальну виховну роботу з учнями;
- 3) проводить роботу з активом класу;
- 4) проводить роботу з батьками учнів, бере участь у зборах, засіданні батьківського комітету тощо.

III етап підсумковий (1 тиждень після завершення практики)

Практикант:

- 1) остаточно оформлює і здає звітну документацію для перевірки й оцінювання;
- 2) звітує перед комісією із захисту практики;
- 3) бере участь у підсумковій науково-практичній конференції з питань педагогічної практики.

Методичні рекомендації, індивідуальні завдання, рекомендована література з іноземних мов, зарубіжної літератури, педагогіки та психології містяться у робочих навчальних програмах практик, а також у посібнику **Педагогічна практика: програма і методичні поради для студентів факультету іноземної філології**: навч.-метод. посібник / за заг. редакцією Т.П. Білоусової. – Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друк-Сервіс», 2016. – 160 с.

Вимоги до знань, умінь і навичок студента-практиканта

Студент, який виконує функції **вчителя польської, англійської мов, зарубіжної літератури і класного керівника**, повинен знати:

- 1) основні законодавчі документи, що стосуються системи середньої освіти, права і обов'язки суб'єктів навчального процесу – вчителів, класних керівників, учнів;
- 2) наукові основи організації освіти, теорії навчання і виховання в обсязі, необхідному для здійснення психолого-педагогічних, науково-методичних і організаційно-управлінських завдань;
- 3) мету, завдання, умови, принципи навчання школярів середнього шкільного віку іноземним мовам і зарубіжній літературі в навчальних закладах різного типу на різних етапах;
- 4) зміст і завдання типових та альтернативних програм, систему програмного планування, методи, прийоми, форми і засоби навчання з мов і літератури;
- 5) зміст і дидактичні можливості підручників, методичних посібників, журналів для вчителів, допоміжних засобів навчання і виховання;
- 6) основні вимоги до сучасного уроку мови, літератури;

- 7) типологію уроків, засоби та принципи їх аналізу,
- 8) індивідуальні особливості школярів, включаючи вікові та психологічні;
- 9) проблеми розвитку усного та писемного мовлення школярів;
- 10) методи формування навичок самостійної роботи, розвитку творчих здібностей і логічного мислення школярів;
- 11) методику організації та проведення позаурочної і наукової роботи з іноземних мов, зарубіжної літератури;
- 12) можливості використання сучасних засобів навчання, зокрема, відео- та комп'ютерної техніки.
- 13) психолого-педагогічні засади, методику організації та проведення виховних заходів із школярами;
- 14) вимоги до обладнання кабінету іноземної мови, зарубіжної літератури;
- 15) шляхи і способи професійного самовдосконалення.

Студент, який виконує функції вчителя іноземних мов, зарубіжної літератури та класного керівника, повинен виявити рівень володіння такими **професійно-методичними вміннями**.

Конструктивно-планувальні вміння:

- аналізувати шкільні програми, підручники, розробляти календарні плани вивчення мов і літератури;
- розробляти плани-конспекти окремих уроків за темою з урахуванням різних умов навчання і рівня підготовки учнів; визначати конкретні цілі, завдання кожного уроку з урахуванням етапу навчання;
- обирати ефективні прийоми досягнення поставлених цілей на кожному етапі уроку з урахуванням вікових особливостей учнів;
- визначати типи вправ і послідовність їх виконання відповідно до етапів оволодіння вміннями та навичками, а також з урахуванням труднощів засвоєння навчального матеріалу і рівня підготовленості учнів;
- використовувати реальні та проектувати навчальні мовленнєві ситуації, підбирати відповідний їм матеріал для сприйняття і засвоєння мовних явищ, що вивчаються, та їх творчого застосування в мовленнєвій діяльності;
- проектувати і створювати наочність для проведення уроків;
- складати план позаурочної роботи з предмету, план і сценарій конкретного позаурочного заходу.

Комунікативно-навчальні вміння:

- встановлювати і підтримувати різноманітні контакти: «вчитель-клас», «вчитель-учень», «учень-учень» тощо;
- адаптувати свій досвід до рівня вимог програми, можливостей і загального розвитку учнів;
- намічати об'єкти контролю діяльності учнів, перевіряти й оцінювати їх знання, визначати рівень сформованості у них навичок і вмінь;
- помічати помилки учнів, усвідомлювати їх характер і використовувати відповідні способи виправлення.

Організаційні вміння:

- організувати виконання накресленого плану;
- забезпечувати навчальну діяльність учнів відповідно до плану уроку; вносити методично виправдані корективи в план уроку з урахуванням умов навчання;
- раціонально поєднувати колективні (фронтальні, групові, парні) та індивідуальні форми роботи, зважаючи на особливості кожної з них та ступінь навчання;
- проводити навчальні ігри, враховуючи вікові особливості учнів та ступінь навчання;
- цілеспрямовано, методично грамотно використовувати традиційні наочні посібники, аудіативні, візуальні та аудіовізуальні технічні засоби навчання;
- використовувати різноманітні прийоми активізації мовленнєвої та розумової діяльності учнів залежно від їх вікових особливостей;

- проводити позаурочний захід з предмету за планом (сценарієм).

Розвивально-виховні вміння:

- реалізовувати загальноосвітній, розвиваючий та виховний потенціал уроку або серії уроків;
- формувати і розвивати на матеріалі уроку інтелектуальну та емоційну сфери особистості учня, його пізнавальні інтереси;
- засобами іноземної мови, зарубіжної літератури вирішувати завдання морального, гуманістичного, культурного, естетичного виховання учнів;
- формулювати психологічно обґрунтовані рекомендації з організації виховної та розвивальної роботи зі студентами, визначати основні її напрямки.

Дослідницькі вміння:

- вивчати ставлення учнів до предмета, виявляти рівень сформованості у них навичок і вмінь;
- здійснювати методичний аналіз матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння та добору оптимальних шляхів попередження помилок;
- проводити спостереження та комплексний аналіз відвіданих уроків і блоків уроків з опорою на схему або вузькоцільове завдання;
- спостерігати, аналізувати й узагальнювати досвід учителів і студентів, переносити ефективні прийоми і форми їх роботи в практику своєї педагогічної діяльності;
- правильно визначатися з психодіагностичним інструментарієм для вивчення учнівської групи, особистості учня; організувати збір емпіричних даних, їх обробку; правильно інтерпретувати результати психологічного дослідження;
- вивчати методичну літературу і теоретично осмислювати навчальний процес у формі виступів на методичних семінарах;
- удосконалювати свою роботу, використовуючи описані в літературі нові форми та прийоми навчання.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ПІД ЧАС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗНЗ (ВИРОБНИЧОЇ)

Навчальна і методична робота:

- надати допомогу вчителю у розробленні і виготовленні дидактичних матеріалів до конкретних тем уроків (1-2 уроки).
- розробити зміст індивідуальної роботи з учнями (бесіди, консультації з предмета тощо).

Виховна робота:

- здійснювати просвітницьку і профорієнтаційну роботу в класі, до якого прикріплений студент;
- розробити наочну агітацію (бюлетень, газету, листок, блискавку тощо) фахового спрямування.
- здійснити презентацію факультету іноземної філології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
- ознайомити учнівський та педагогічний колектив з цікавими подіями життя Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
- підготувати матеріали до тематичних виставок з обраного фаху.

Науково-дослідницька робота:

- виконувати завдання з методики викладання мови (літератури);
- вивчити структуру педагогічної діяльності вчителя;
- виконувати групове науково-педагогічне дослідження;
- узагальнити продуктивний педагогічний досвід роботи вчителя-предметника;

Зміст індивідуальних завдань під час педагогічної практики конкретизується й уточнюється керівником практики від випускової кафедри.

Матеріали, отримані студентом під час виконання індивідуального завдання, можуть надалі бути використані для виконання курсової, кваліфікаційної роботи, підготовки доповіді, наукової статті тощо.

ПРИМІТКА. Якщо з дисципліни виконується індивідуальне завдання, воно оцінюється у 15 балів, які вираховуються у межах тієї форми роботи, що відповідає характеру завдання.

5. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗНЗ (ВИРОБНИЧОЇ)

Керівники практики використовують такі **форми і методи контролю**:

- 1) спостереження за студентом упродовж практики, відвідування та аналіз проведених ним занять і заходів;
- 2) систематичний контроль за виконанням «Календарного графіку проходження практики»;
- 3) бесіди з учасниками навчально-виховного процесу (вчителями, учнями, іншими керівниками практики), аналіз відгуків про роботу студента;
- 4) перевірка робочих записів і звітної документації;
- 5) підведення підсумків роботи практиканта під час захисту в комісії.

Основною формою контролю є самоконтроль і оцінка практикантом рівня своєї готовності до професійної діяльності, що здійснюється через ведення Щоденника практики і чітке виконання Календарного графіку.

6. ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Щоденник практики – важливий документ, що віддзеркалює зміст і результати проведеної студентом роботи. Він стимулює практиканта до більш організованої та продуманої діяльності, відбиває рівень його підготовки, свідчить про самостійність, загальну культуру, ставлення до практики. Цей документ, разом зі звітом, є свідченням виконання програми практики. Його зміст суттєво впливає на оцінку практики.

Бланк щоденника видається кожному практикантові на настановній конференції. Студент працює зі щоденником упродовж усієї практики.

Календарний графік проходження практики

Календарний графік на весь період практики студент складає в перший день її проходження на основі календарних планів учителів, плану роботи класного керівника.

До графіку включає тільки основні види навчальної, виховної, методичної та науково-дослідної роботи, зокрема, такі:

1. Участь у настановній конференції.
2. Консультації у керівників від вищого навчального закладу, бази практики.
3. Планування проходження практики.
4. Вивчення установчої та поточної документації бази практики: Статуту, Правил внутрішнього розпорядку, Правил техніки безпеки, планів роботи вчителів і класного керівника тощо.
5. Вивчення навчальних програм, підручників, опрацювання методичної літератури.
6. Відвідування і аналіз занять, які проводять вчителі, інші студенти-практиканти. Вивчення передового педагогічного досвіду.
7. Знайомство з класом, де проходитиме практика. Налагодження психологічного контакту з учнями, вибір об'єктів психодіагностики.
8. Підготовка, проведення і аналіз уроків з польської або англійської мов, зарубіжної літератури.
9. Виготовлення допоміжних матеріалів для проведення навчальних і виховних заходів.
10. Випуск тематичних газет, бюлетенів, альбомів.
11. Перевірка письмових робіт учнів.
12. Заповнення поточної документації: щоденника практики, щоденників учнів, класного журналу тощо.
13. Підготовка і проведення додаткових навчальних заходів з мов і зарубіжної літератури: конкурсів, змагань, зустрічей, бесід, факультативних і гурткових занять, тематичних вечорів, екскурсій тощо.
14. Участь у проведенні загальношкільних заходів.
15. Індивідуальна робота з учнями/студентами, робота з активом класу.
16. Участь у методичній роботі: засіданнях педради, методичної ради, семінарі, конференції тощо.
17. Проведення психодіагностики, опрацювання її результатів, визначення напрямку виховної роботи з підопічними.
18. Відвідування і аналіз виховних заходів, проведених іншими студентами-практикантами.
19. Підготовка, проведення і самоаналіз виховного заходу.
20. Робота з батьками учнів.
21. Допомога в оформленні кабінетів мови, літератури та ін.

Робочі записи під час практики

Ця частина щоденника відбиває результати виконання календарного графіку проходження практики. В ній студент:

- 1) коротко висвітлює зміст виконаної роботи (*Що зроблено? Як саме? Які були труднощі при підготовці та проведенні заходу? Чому вони виникли? Чи досягнуто мету заходу? Як сприйняли захід підопічні? Чи була допомога з боку керівників, яка саме?*);

2) формулює власні спостереження, зауваження, пропозиції тощо.

Зазвичай, записи робляться від першої особи («Я»). Їх слід робити одразу ж після виконання завдання, «по гарячих слідах», щоб не втратити цінну інформацію. Адже на підставі календарного графіку і робочих записів у щоденнику згодом пишеться звіт про педагогічну практику.

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Відгуки пишуть керівники від бази практики: вчитель польської мови, англійської мови, вчитель або викладач зарубіжної літератури, класний керівник. Якщо одна особа обіймає дві посади, вона пише один відгук, в якому аналізує виконання практикантом відповідних обов'язків на цих посадах.

У відгуку висвітлюються кількісні та якісні показники діяльності практиканта, зокрема:

- ◆ скільки і яких занять, заходів провів, з якими результатами;
- ◆ види робіт, які виконувалися під керівництвом вчителя/викладача і самостійно. Якщо студент зміг виконати особливо складні завдання, це обов'язково відзначається у відгуку;
- ◆ комунікативні навички студента: його робота в колективі, з колегами і підопічними, характер та стиль спілкування;
- ◆ ступінь професійної підготовки студента: наскільки швидко він освоївся з новими обов'язками, чи спирався на досвід колег, чи потребував постійного контролю;
- ◆ ділові якості студента: ініціативність, акуратність, відповідальність, здатність до навчання, бажання набути додаткових знань і навичок.

Кожний відгук завершується рекомендованою оцінкою і підписується особою, яка його склала. Підписи осіб, які оцінювали практику, засвідчуються представником адміністрації та печаткою навчального закладу.

Висновок керівників практики від університету про проходження практики

Робиться головою комісії із захисту. Узагальнює висновки, зроблені керівниками від бази практики і від фахових кафедр. Відповідає на запитання *Чи виконано програму практики в повному обсязі?* Містить зауваження щодо проведеної практикантом роботи, оформлення документації, процедури захисту звіту перед комісією.

Завершується інформацією про дату складання заліку, отриману студентом оцінку, підписами голови та членів комісії із захисту.

ЗВІТ ПРО ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ

У звіті практикант систематизовано описує виконану роботу. Звіт складається з таких частин: *Титульний аркуш, Вступ, Навчальна робота, Методична робота, Виховна робота, Науково-дослідницька робота, Висновки.*

Титульний аркуш звіту має такий вигляд:

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка		
Факультет іноземної філології		
ЗВІТ		
ПРО ПЕДАГОГІЧНУ ПРАКТИКУ В ЗНЗ (виробничу)		
студента _____	форми навчання _____	
галузі знань _____		
спеціальності _____		
шифр і назва _____		
прізвище, ім'я та по батькові _____		
Місце проходження педпрактики: _____		
Термін проходження педпрактики: _____		
Керівник практики з _____ мови _____	ініціали та прізвище _____	оцінка _____
Керівник практики з _____ мови _____		
Керівний практики з зарубіжної літератури _____		
Керівник практики з педагогіки _____		
Керівник практики з психології _____		
Кам'янець-Подільський		
20__ р.		

Вступ

У «Вступі» до звіту коротко розкривається роль, місце практики в системі професійної підготовки вчителя і класного керівника, мета і завдання практики, основні принципи її організації. Визначаються професійні уміння і навички, які формувалися і вдосконалювалися під час практики.

I. Навчальна робота

1. Коротка характеристика навчального закладу: обладнання, склад учителів/викладачів з фахових дисциплін.
2. Характеристика класу, де проводилась практика: склад, успішність, відповідність рівня знань, умінь і навичок програмовим вимогам з предметів.
3. Кількість відвіданих занять зі спеціальних та інших предметів, їх роль у підготовці до власної навчальної роботи.
4. Планування і проведення занять студентом:
  - а) кількість проведених занять, їх критична оцінка;
  - б) труднощі при плануванні, підготовці та проведенні занять, як їх подолали;
  - в) засоби, що використовувались для активізації розумової діяльності учнів/студентів;
  - г) яку наочність використано, її роль на занятті.
5. Перевірка письмових робіт.
6. Індивідуальна робота з учнями, які не встигають з предметів (вказати прізвища), оцінка результатів.
7. Зміст додаткових заходів з польської мови та зарубіжної літератури: кількість, тематика, форма проведення, ефективність. Труднощі при виконанні завдань додаткової навчальної роботи, шляхи їх подолання.
8. Участь у підготовці та проведенні спільних заходів з іншими класами, якість проведеної роботи, труднощі.
9. Загальні висновки про оволодіння уміннями і навичками проведення навчальної роботи.

II. Методична робота

1. Бесіди з представниками адміністрації навчального закладу, класним керівником, учителями (вказати теми).
2. Участь у роботі педагогічних рад, методичних секцій, семінарів та об'єднань.
3. Ознайомлення з документацією і планами роботи навчального закладу і керівників практики (вказати конкретно).
4. Опрацювання методичної літератури.
5. Знайомство з обладнанням фахових кабінетів.
6. Вивчення передового педагогічного досвіду.

III. Виховна робота

1. Вивчення особливостей планування і проведення виховної роботи в навчальному закладі.

2. Взаємодія з класним керівником щодо проведення виховної роботи.
3. Кількість відвіданих виховних заходів, проведених класним керівником та іншими практикантами, загальні враження про них.
4. Робота, виконана студентом як помічником класного керівника: а) вивчення колективу та окремих учнів; б) організація колективних виховних заходів, в) тема залікового виховного заходу, якість його проведення; г) керівництво суспільно-корисною працею учнів; д) індивідуальна робота з підопічними; е) робота з батьками.
5. Труднощі підготовки і проведення виховної роботи.
6. Загальні висновки про оволодіння вміннями і навичками організації та проведення виховної роботи.

IV. Науково-дослідницька робота

1. Організація, методика проведення і результати дослідницької роботи з психології. Труднощі, що супроводжували психодіагностику, та шляхи їх подолання.
2. Аналіз дослідницької роботи з фаху (якщо така проводилась): тема дослідження, що зроблено з теми, як будуть використані результати.
3. Узагальнення передового педагогічного досвіду в даному навчальному закладі.

Висновки

1. Які знання, уміння та навички здобуті упродовж педагогічної практики.
2. Позитивне в організації та проведенні практики.
3. Недоліки, виявленні під час практики.
4. Пропозиції щодо удосконалення підготовки, організації та проведення педагогічної практики.

Дата

Підпис студента

7. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗНЗ (ВИРОБНИЧОЇ)

Формою підбиття підсумків практики є захист звіту студента-практиканта в комісії, створеній на факультеті.

Захисту може передувати **заклучна виробнича нарада** в навчальному закладі, де проходила практика. В нараді зазвичай беруть участь представники адміністрації та керівники, які працювали зі студентами. Заслуховуються звіти практикантів; відзначаються досягнення і недоліки проведеної ними навчально-виховної роботи, оцінюється рівень теоретичної та практичної підготовки студентів до професійної діяльності; обговорюється якість організації практики керівниками; пропонуються заходи щодо вдосконалення практики.

Перед захистом в комісіях керівники практики від вищого навчального закладу впродовж 3-4 днів перевіряють і оцінюють звітну документацію, ознайомлюються з додатковими матеріалами, відгуками про роботу практикантів тощо.

Звіт з практики захищається студентом у **комісії**, призначеній факультетським керівником практики. До складу комісії входять керівники практики від кафедр та (за можливості) керівник від бази практики. В захисті можуть брати участь завідувачі фахових кафедр, представники деканату, навчального відділу університету.

Комісія приймає залік у студентів впродовж 10 днів після завершення практики.

До захисту в комісії допускаються студенти, які виконали програму педагогічної практики; отримали позитивні оцінки керівників від бази практики; вчасно здали звітну документацію, що була позитивно оцінена.

Студенту, який не з'явився на залік практики, у відомості обліку успішності робиться запис «не з'явився».

Студент, який **не виконав програму практики без поважних причин**, відраховується з університету.

Студент, який **не виконав програму практики з поважних причин**, рішенням Комісії з захисту, згідно наказу ректора направляється на повторне проходження практики у вільний від навчання час (без відриву від навчальних занять в університеті або під час канікул). Терміни повторного проходження практики визначаються Комісією. Результати повторного складання заліку з практики вносяться до картки ліквідації академічної заборгованості студента.

Студенти випускних курсів, які мають академічну заборгованість за результатами практики, не допускаються до державних екзаменів і відраховуються з університету.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вченій раді факультету не менше одного разу за навчальний рік.

Порядок захисту педпрактики

Голова комісії надає слово студентові для короткого повідомлення про виконання програми практики. Студент аналізує позитивні й негативні результати своєї роботи, чинники, які її ускладнювали; робить висновок про рівень власної теоретичної та практичної підготовки, одержаної в процесі навчання, та роль практики в своєму професійному зростанні; висловлює пропозиції щодо покращення організації практики.

В процесі обговорення звіту керівники практики коментують виступ студента, оцінюють рівень засвоєння знань, набуття умінь і навичок кожним практикантом.

Комісія вирішує питання про загальну **оцінку** педагогічної практики студента на основі захисту звіту, враховуючи оцінки всіх видів його діяльності.

Секретар комісії веде протокол захисту педагогічної практики. В протоколі коротко фіксуються виступи учасників заходу, зазначаються рекомендовані комісією оцінки.

Голова комісії із захисту оголошує оцінки студентам-практикантам і виставляє їх у **відомість обліку успішності та залікові книжки студентів**.

Обсяг звітної документації

Після завершення педагогічної практики студент упродовж визначеного часу (зазвичай, 2-3 дні) подає для розгляду комісії із захисту матеріали, визначені робочими програмами практики:

1. Щоденник практики.
2. Звіт практиканта за визначеною формою.
3. Відеозвіт про виконання будь-якого завдання практики (для отримання оцінки «відмінно»).

Польська мова	<ol style="list-style-type: none"> 1. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як учителя польської мови, з рекомендованою оцінкою, підписом учителя, підписом директора або завуча та печаткою навчального закладу. 2. Частини «Звіту» – «Навчальна робота», «Методична робота» та ін. 3. Конспекти всіх, але не менше ніж 6 проведених уроків, оцінені вчителем та/або керівником практики від фахової кафедри. 4. Аналіз одного уроку, проведеного іншим студентом-практикантом. 5. Конспект одного позаурочного заходу, оцінений учителем та/або керівником практики від фахової кафедри.
Англійська мова	<ol style="list-style-type: none"> 1. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як учителя англійської мови, з рекомендованою оцінкою, підписом учителя, підписом директора або завуча та печаткою навчального закладу. 2. Частини «Звіту» – «Навчальна робота», «Методична робота» та ін. 3. Конспекти всіх, але не менше ніж 3 проведених уроків, оцінені вчителем та/або керівником практики від фахової кафедри.
Зарубіжна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як учителя зарубіжної літератури, з рекомендованою оцінкою, підписом учителя, підписом директора або завуча та печаткою навчального закладу. 2. Частини «Звіту» – «Навчальна робота», «Методична робота» та ін. 3. Конспекти не менше ніж 8 проведених уроків, у т. ч. – 2 розгорнуті конспекти залікових уроків, оцінені вчителем зарубіжної літератури та/або керівником практики від фахової кафедри. 4. Аналіз одного з відвіданих уроків. 5. Сценарій (план) одного позаурочного заходу, оцінений учителем зарубіжної літератури та/або керівником практики від фахової кафедри. 6. Питання анкети з виявлення читацьких інтересів учнів. 7. Аналіз проведеної анкети.
Педагогіка	<ol style="list-style-type: none"> 1. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як класного керівника, з рекомендованою оцінкою, підписом класного керівника, підписом директора або завуча і печаткою навчального закладу. 2. Частина «Звіту» – «Виховна робота». 3. Конспект одного виховного заходу, оцінений класним керівником та/або керівником практики з педагогіки.

1. Частина «Звіту» – «Науково-дослідницька робота».
2. Матеріали психодіагностики (бланки відповідей, заповнені учнями).
3. Аналіз матеріалів психодіагностики з обов'язковим описом обраної методики психодіагностики міжособистісних взаємин учнів.
4. Звіт про вивчення учнівської групи, складений за запропонованою схемою і підписаний студентом-практикантом).

ПРИМІТКА: З дисциплін, що формують робочу програму практики, може виконуватись індивідуальне завдання (див. відповідний пункт програми). Звіт про його результати додається до пакету звітних матеріалів.

Критерії та норми оцінювання педагогічної практики в школі (виробничої)

Загальними критеріями оцінювання роботи практиканта є:

- ♦ виконання студентом програми практики;
- ♦ дотримання вимог до оформлення звітної документації;
- ♦ ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь і навичок;
- ♦ рівень теоретичного осмислення студентом своєї практичної діяльності (її мети, завдань, змісту, методів);
- ♦ рівень професійної спрямованості та соціальної активності майбутнього вчителя (інтерес до науково-педагогічної діяльності, активність, відповідальне і творче ставлення до роботи та ін.);
- ♦ уміння відстоювати власну позицію з питань навчання і виховання в процесі захисту педагогічної практики.

Всі види діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою відповідно до розподілу балів, розробленого відповідними кафедрами, які забезпечують керівництво практикою. При цьому враховується відгук керівника від бази практики і його оцінка роботи студента. **Загальна оцінка за педагогічну практику (виробничу) виставляється згідно з навчальним планом: зараховано / не зараховано.**

Розподіл балів, що присвоюються студенту

Іноземні мови, зарубіжна література

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Підготовка і проведення навчальних занять :	45
2. Підготовка і проведення додаткових позаурочних навчальних заходів :	20
3. Оформлення звітної документації , а саме: - конспекти навчальних занять, матеріали до них (анкетування, аналіз уроку, мультимедійна презентація, тести) - конспект і матеріали додаткових навчальних заходів	15 10
4. Захист звіту перед комісією	10
<i>Загалом</i>	100

Педагогіка

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Записи у щоденнику	40
2. Відгук класного керівника	12
3. Конспект виховного заходу	40
4. Звіт студента-практиканта	8
<i>Загалом</i>	100

Психологія

<i>Вид діяльності студента під час практики</i>	<i>Макс. к-ть балів</i>
1. Підготовка до психодіагностики та звіт за її результатами психодіагностики	30
2. Матеріали психодіагностики	10
Звіт про вивчення учнівської групи	50
4. Захист звіту перед комісією	10
<i>Загалом</i>	100

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень студентів

Підсумкова оцінка за національною шкалою	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рейтингова оцінка з

			практики	
Зараховано	відмінно	A (відмінно)	90 –100	
		B (дуже добре)	82 –89	
	добре	C (добре)	75 –81	
		задовільно	D (задовільно)	66 –74
			E (достатньо)	60 –65
Не зараховано	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)	35 –59	
		F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)	01 –34	

ПРИМІТКА. Якщо з дисципліни виконується індивідуальне завдання, воно оцінюється у 15 балів, які вираховуються у межах тієї форми роботи, що відповідає характеру завдання.

Керівники педагогічної практики послуговуються такими **нормами оцінювання** навчальної, методичної, виховної та науково-дослідницької роботи практиканта:

Оцінка «ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) ставиться, якщо студент, беручи до уваги настанови керівників або спираючись на зразки методичних матеріалів, усі або більшість навчальних занять провів на «відмінно», систематично й на високому науковому і організаційно-методичному рівні проводив додаткову навчальну і виховну роботу, змістовно та охайно оформив усю звітну документацію, вчасно здав її керівникові, вміло проаналізував свою роботу і роботу своїх підопічних у звіті, отримав відмінні характеристики як предметник і класний керівник. До того ж, практикант:

- 1) методично грамотно планував усі види діяльності, намічав реальні цілі;
- 2) визначав конкретні етапи всіх видів діяльності та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному етапі;
- 3) досягав визначеної мети;
- 4) враховував ступінь навчання і місце конкретного заняття в серії занять з теми;
- 5) повністю реалізував навчальний, виховний та розвивальний потенціал занять і виховних заходів;
- 6) правильно визначав послідовність і співвідношення тренувальних завдань, завдань на закріплення матеріалу та інших видів робіт;
- 7) раціонально поєднував фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи, враховуючи особливості кожної з них та ступінь навчання;
- 8) використовував різні способи активізації роботи учнів з урахуванням вікових та індивідуальних психологічних особливостей;
- 9) відмінно знав теоретичний матеріал, правильно застосовував його на заняттях з мови;
- 10) практично не робив мовленнєвих помилок, помічав помилки учнів і вчасно їх виправляв;
- 11) добре орієнтувався в літературному процесі, досконало знав художні тести, літературознавчу термінологію;
- 12) правильно намічав об'єкти контролю, вмотивовано обирав критерії оцінювання та різноманітні прийоми контролю;
- 13) грамотно і вмотивовано використовував технічні засоби навчання й інші засоби унаочнення, в тому числі самостійно виготовленні;
- 14) умів викликати інтерес учнів до матеріалу, що вивчається;
- 15) лише епізодично звертався до записів, коригував свою діяльність у ході заняття або заходу;
- 16) правильно визначався з психодіагностичним інструментарієм для вивчення учнівської групи;
- 17) методично правильно організовував збір емпіричних даних, їх обробку, правильно інтерпретував результати психологічного дослідження;
- 18) повно, аргументовано, відповідно до запропонованої схеми виклав результати вивчення учнівської групи, сформулював психологічно обґрунтовані рекомендації з організації виховної та розвивальної роботи з учнями, визначив основні її напрямки.

Оцінка «ДОБРЕ» (В, 82-89 балів; С, 75-81 бал) ставиться, якщо студент проводив навчальні заняття переважно на «добре», зацікавлено і старанно виконував виховну і науково-дослідну роботу, правильно, охайно оформив документацію, але отримав певні зауваження від керівників практики щодо вибору методів і прийомів навчання або виховання, рівня володіння матеріалом, культури мовлення тощо. До того ж, практикант:

- 1) методично грамотно планував майже всі види діяльності, намічав реальні цілі;
- 2) здебільшого правильно визначав конкретні етапи всіх видів діяльності та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному етапі;

- 3) майже завжди досягав визначеної мети;
- 4) іноді не враховував ступінь навчання і місце конкретного заняття в серії занять із теми;
- 5) не до кінця реалізував навчальний, виховний та розвивальний потенціал заняття, виховного заходу;
- 6) здебільшого правильно встановлював послідовність і співвідношення тренувальних завдань, завдань на закріплення матеріалу та інших видів робіт;
- 7) поєднував фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи, враховуючи особливості кожної з них і ступінь навчання;
- 8) володів різними способами активізації роботи учнів на занятті, виховному заході, але непослідовно здійснював індивідуальний підхід до них;
- 9) добре знав теоретичний матеріал, умів правильно застосовувати його на заняттях з мови;
- 10) іноді робив несуттєві мовленнєві помилки, які сам виправляв, а також помічав і виправляв більшість помилок учнів;
- 11) орієнтувався в літературному процесі, добре знав художні тести, літературознавчу термінологію;
- 12) правильно намічав об'єкти контролю, вмотивовано обирав критерії оцінювання, але прийоми контролю були одноманітними;
- 13) переважно правильно і мотивовано використовував засоби унаочнення навчання і виховання (в т. ч. самостійно виготовленні), технічні засоби навчання;
- 14) умів викликати інтерес учнів до більшості видів діяльності на занятті, виховному заході;
- 15) подеколи коригував свою заздалегідь заплановану діяльність;
- 16) правильно визначався з психодіагностичним інструментарієм для вивчення учнівської групи, але допустив дрібні неточності у формулюванні мети за завдань психодіагностики;
- 17) методично правильно організував збір емпіричних даних, їх обробку, загалом правильно інтерпретував результати психологічного дослідження, але допустив незначні похибки при обробці емпіричних даних або неточності при інтерпретації результатів психодіагностики;
- 18) недостатньо аргументовано виклав результати вивчення учнівської групи, допустив неточності при формулюванні рекомендацій з організації виховної та розвивальної роботи з учнями.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (D, 67-74 бали; E, 60-66 балів) ставиться студенту, який виконав програму педагогічної практики, але заняття і виховні заходи проводив переважно на «задовільно», до роботи готувався не творчо, недостатньо активізував пізнавальну діяльність учнів, не завжди міг встановити контакт із ними, викликати інтерес до свого предмета чи виховного заходу, не усвідомлював своїх помилок та недоліків. До того ж, студент:

- 1) переважно правильно планував свою діяльність, але не завжди ставив реальні цілі;
- 2) помилявся при визначенні конкретних етапів певних видів діяльності та методичних прийомів для досягнення поставлених цілей на кожному етапі;
- 3) не враховував ступінь навчання та місце конкретного заняття в серії занять із теми;
- 4) рідко досягав визначеної мети;
- 5) не до кінця реалізував навчальний, виховний та розвивальний потенціал заняття, виховного заходу;
- 6) порушував послідовність вправ, завдань та їх співвідношення;
- 7) часто допускав мовні й мовленнєві помилки, не виправляв їх, не помічав помилок учнів;
- 8) недостатньо володів теоретичними знаннями, а наявні знання не міг застосовувати на заняттях;
- 9) погано орієнтувався в літературному процесі, мав значні прогалини в знаннях з теорії літератури;
- 10) недостатньо активізував діяльність учнів, зміг викликати в них інтерес лише до окремих видів діяльності;
- 11) нераціонально використовував фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи;
- 12) невдало намічав об'єкти контролю, подеколи обирав недоречні критерії та одноманітні прийоми їх оцінювання;
- 13) мало і не завжди раціонально використовував наочні посібники, не виготовляв їх самостійно; практично не використовував технічних засобів навчання;
- 14) повсякчас послуговувався записами, не міг коригувати свою діяльність у ході заняття, виховного заходу;
- 15) допустив значні огріхи при виборі психодіагностичного інструментарію для вивчення учнівської групи;
- 16) організував збір і обробку емпіричних даних, але не зміг інтерпретувати результати психодіагностики;
- 17) неповно, непослідовно, поверхнево виклав результати вивчення учнівської групи, сформулював психологічно необґрунтовані рекомендації з організації виховної та розвивальної роботи з учнями, не визначив основні її напрямки.

Оцінка «НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-59 балів; F, 34 і менше балів) ставиться, якщо студент допускав серйозні помилки під час проведення навчальних занять і виховних заходів або не проводив їх, не зміг забезпечити належної дисципліни, не підтримував контакту з учнями, виявив недостатні знання психолого-педагогічної теорії, некритично поставився до результатів своєї роботи. До того ж, практикант:

- 1) нераціонально планував свою діяльність, ставив нереальні цілі;
- 2) не міг визначити етапи певних видів діяльності, обрати методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному етапі;
- 3) не досягав визначеної мети;
- 4) не враховував ступінь навчання та місце конкретного заняття в серії занять із теми;
- 5) не реалізовував навчальний, виховний та розвивальний потенціал заняття, виховного заходу;
- 6) порушував послідовність вправ і завдань та їх співвідношення;
- 7) систематично робив мовні та мовленнєві помилки, не виправляв їх, не помічав помилок учнів;
- 8) продемонстрував значні прогалини в теоретичних знаннях з мови, невміння застосовувати свої знання на заняттях;
- 9) погано орієнтувався в літературному процесі, не знав теоретико-літературних понять і художніх текстів;
- 10) не володів засобами активізації роботи учнів, не міг викликати в них інтерес до предмету;
- 11) нераціонально використовував фронтальні, групові та індивідуальні форми роботи;
- 12) не вмів намічати об'єкти контролю, критерії їх оцінювання, не володів прийомами контролю;
- 13) не використовував наочних посібників, не виготовляв їх самостійно;
- 14) повсякчас послуговувався записами (або ж не мав їх), не міг скоригувати свою діяльність у ході заняття, виховного заходу;
- 15) не зумів обрати адекватний завданням практики психодіагностичний інструментарій для вивчення учнівської групи;
- 16) не спромігся організувати збір, обробку та інтерпретацію емпіричних даних;
- 17) фрагментарно та поверхнево виклав результати вивчення учнівської групи, не сформулював рекомендації з організації виховної та розвивальної роботи з учнями, не визначив основні її напрямки.

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Затверджую:

Проректор з науково-педагогічної
роботи _____ В.В. Кобильник
20 січня 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА В ЗНЗ (виробнича)**

за освітньою програмою *Мова і література (польська)*
спеціальності *014.02 Середня освіта (Мова і література (польська))*
галузі знань *01 Освіта*

ДОДАТОК

2019-2020 навчальний рік

Розробники програми: Т.П. Білоусова, кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри слов'янської філології та загального мовознавства

Затверджено методичною радою факультету іноземної філології

Протокол № 1 від 20 січня 2020 року

Голова методичної ради факультету _____ Петрова Т.М.

ПОГОДЖЕНО:

Керівник групи забезпечення освітньої програми

Польська мова і зарубіжна література _____ Стахнюк Н.О.

Відповідно до Договору про співпрацю між **Кам'янець-Подільським національним університетом імені Івана Огієнка та Відділом Освіти в Ярославі** від 05.11.2019 р. (далі – Договір), чинного на період проходження Педагогічної практики в ЗНЗ (виробничої),

студенти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, що навчаються за освітньою програмою *Мова і література (польська)*, спеціальністю *014.02 Середня освіта (Мова і література (польська))* можуть проходити практику в навчальних закладах м. Ярослава Республіки Польща.

ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В ЗНЗ (виробничої)

Основні напрямки практичної діяльності студентів:

- 1) ознайомлення зі структурою навчального закладу, навчально-виховною роботою в ньому;
- 2) планування навчальної та виховної діяльності;
- 3) відвідування й аналіз занять та заходів з іноземних мов і зарубіжної літератури;
- 4) проведення основної та додаткової навчальної роботи з польської, англійської мов та зарубіжної літератури;
- 5) відвідування, аналіз, підготовка і проведення виховних заходів;
- 6) психолого-педагогічні дослідження;
- 7) вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду;
- 8) виконання обов'язків вчителя-предметника і класного керівника.

Педагогічна практика проходить у **3 етапи**.

I етап (10.02.2020 – 21.02.2020 р.)

(Республіка Польща)

Студент: усвідомлює зміст професійної діяльності в іншомовному середовищі; пізнає свій рівень кваліфікації; усвідомлює власні професійні потреби; знайомиться з навчально-виховними функціями, за допомогою яких ці потреби мають бути задоволені; реалізує свої здібності до виконання професійної діяльності в практичних діях. Виконує таку роботу.

Навчальна робота

- 1) вивчає специфіку організації освітнього процесу та методику проведення навчальних занять у навчальних закладах Республіки Польща;
- 2) відвідує та аналізує заняття з *польської мови*, які проводять керівники від бази практики в м. Ярослав;
- 3) готує і проводить фрагменти навчальних занять з *польської мови*;
- 4) відвідує та аналізує додаткові заняття з *польської мови*, проводить такі заходи самостійно;
- 5) допомагає перевіряти письмові роботи учнів;
- 6) виготовляє дидактичні матеріали.

Методична і науково-дослідницька робота

- 1) бере участь у виробничих нарадах, семінарах;
- 2) вивчає методичну літературу і педагогічний досвід керівників від бази практики;
- 3) у «Щоденнику практики» систематично фіксує результати своєї діяльності;
- 4) допомагає в оформленні навчального кабінету;

5) готує звітні матеріали.

Виховна робота

1) долучається до підготовки і проведення виховних заходів.

II етап

(м. Кам'янець-Подільський)

(24.02.2020 р. – 20.03.2020 р.)

Студент пристосовується до вимог професійної діяльності, а саме:

- знайомиться зі специфікою діяльності навчального закладу, до якого його направлено, та системою навчально-виховної роботи в ньому;
- зустрічається з керівниками від бази практики, обговорює з ними завдання та систему навчально-виховної роботи в класі;
- вивчає документацію (Статут навчального закладу, Правила внутрішнього розпорядку, розклад, плани навчальної та виховної роботи, журнали, інші документи);
- знайомиться з матеріалами кабінетів, вивчає методичну літературу;
- знайомиться з класом, обирає об'єкти вивчення, налагоджує з ними психологічний контакт;
- складає календарний графік проходження практики та узгоджує його з керівниками;
- складає конспекти занять і заходів, обговорює їх з керівниками.

Студент усвідомлює зміст професійної діяльності з зарубіжної літератури, англійської мови, педагогіки та психології; пізнає свій рівень кваліфікації; усвідомлює власні професійні потреби; знайомиться з навчально-виховними функціями, за допомогою яких ці потреби мають бути задоволені; реалізує свої здібності до професійної діяльності в практичних діях. Виконує таку роботу:

Навчальна робота

1) відвідує та аналізує заняття з *англійської мови та зарубіжної літератури*, які проводять керівники від бази практики в *м. Кам'янець-Подільський* та інші практиканти;

2) готує і проводить уроки з *англійської мови та зарубіжної літератури*;

3) проводить позаурочні заходи з *англійської мови та зарубіжної літератури*;

4) перевіряє письмові роботи учнів з *англійської мови та зарубіжної літератури*;

7) виготовляє дидактичні матеріали з *англійської мови та зарубіжної літератури*.

Методична і науково-дослідницька робота

1) бере участь у виробничих нарадах, семінарах;

2) вивчає методичну літературу і педагогічний досвід керівників від бази практики;

3) у «Щоденнику практики» систематично фіксує результати своєї діяльності;

4) допомагає в оформленні навчальних кабінетів;

5) проводить психодіагностику;

6) готує звітні матеріали.

Виховна робота

1) проводить виховний захід (якщо його не було проведено у м. Ярослав);

- 2) проводить індивідуальну виховну роботу з учнями;
- 3) остаточно оформлює і здає звітну документацію для перевірки й оцінювання;
- 4) звітує перед комісією із захисту практики.

Обсяг звітної документації

Після завершення педагогічної практики студент упродовж визначеного часу (зазвичай, 2-3 дні) подає для розгляду комісії із захисту матеріали, визначені робочими програмами практики:

1. Щоденник практики.
2. Звіт практиканта за визначеною формою.
3. Відеозвіт про виконання будь-якого завдання практики (для отримання оцінки «відмінно»).

Польська мова	<ol style="list-style-type: none"> 1. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як учителя польської мови, з рекомендованою оцінкою, підписом учителя, підписом представника адміністрації та печаткою навчального закладу. 2. Частини «Звіту» – «Навчальна робота», «Методична робота» та ін. 3. Конспекти уроків, на яких студент був присутній як спостерігач, конспекти проведених фрагментів уроків, оцінені вчителем та/або керівником практики від фахової кафедри. 4. Аналіз одного уроку, проведеного керівником практики від базового закладу. 5. Конспект одного додаткового заходу з польської мови, оцінений учителем та/або керівником практики від фахової кафедри.
Англійська мова	<ol style="list-style-type: none"> 4. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як учителя англійської мови, з рекомендованою оцінкою, підписом учителя, підписом директора або завуча та печаткою навчального закладу. 5. Частини «Звіту» – «Навчальна робота», «Методична робота» та ін. 6. Конспекти всіх, але не менше ніж 3 проведених уроків, оцінені вчителем та/або керівником практики від фахової кафедри.
Зарубіжна література	<ol style="list-style-type: none"> 8. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як учителя зарубіжної літератури, з рекомендованою оцінкою, підписом учителя, підписом директора або завуча та печаткою навчального закладу. 9. Частини «Звіту» – «Навчальна робота», «Методична робота» та ін. 10. Конспекти не менше ніж 8 проведених уроків, у т. ч. – 2 розгорнуті конспекти залікових уроків, оцінені вчителем зарубіжної літератури та/або керівником практики від фахової кафедри. 11. Аналіз одного з відвіданих уроків. 12. Сценарій (план) одного позаурочного заходу, оцінений учителем зарубіжної літератури та/або керівником практики від фахової кафедри. 13. Питання анкети з виявлення читацьких інтересів учнів. 14. Аналіз проведеної анкети.

Педагогіка

4. У «Щоденнику» – Відгук про роботу студента як класного керівника, з рекомендованою оцінкою, підписом класного керівника, підписом директора або завуча і печаткою навчального закладу.
5. Частина «Звіту» – «Виховна робота».
6. Конспект одного виховного заходу, оцінений класним керівником та/або керівником практики з педагогіки.

Психологія

5. Частина «Звіту» – «Науково-дослідницька робота».
6. Матеріали психодіагностики (бланки відповідей, заповнені учнями).
7. Аналіз матеріалів психодіагностики з обов'язковим описом обраної методики психодіагностики міжособистісних взаємин учнів.
8. Звіт про вивчення учнівської групи, складений за пропонованою схемою і підписаний студентом-практикантом).

ПРИМІТКА: Звітні матеріали оформлюються із врахуванням усіх трьох етапів проходження Практики.